

# Aanbod hoogbegaafden Felisenum

December 2021

Deze notitie geeft eerst aan waarom hoogbegaafdenbeleid belangrijk is voor het Felisenum. Vervolgens is er een overzicht van wat het Felisenum aanbiedt om alle leerlingen hoogwaardig onderwijs te laten volgen met mogelijkheden tot verbreding en verdieping, maar ook extra hulp om onderpresteren tegen te gaan.

## Hoogbegaafden op het Felisenum

Op het Gymnasium Felisenum is een significante groep leerlingen hoogbegaafd. Waar volgens de klassieke norm van een IQ hoger dan 130 circa 2,5% van de bevolking hoogbegaafd is, kan worden geschat dat één op de vier of vijf leerlingen op het Gymnasium Felisenum tot die categorie behoort<sup>1</sup>; dat zijn er dus ca. 6 per klas en 150 voor de school als geheel.

In de huidige discussies wordt hoogbegaafdheid geacht meer te zijn dan intelligentie. Kieboom (2003) beschrijft naast intelligentie ook andere veel voorkomende kenmerken van hoogbegaafdheid, namelijk perfectionisme, gevoel voor rechtvaardigheid, hypergevoeligheid en kritisch instelling.<sup>2</sup> Deze kenmerken vragen van docenten extra pedagogische expertise voor omgang met deze leerlingen.

Hoogbegaafden kunnen uitblinken in hun capaciteiten. Van groot belang is het echter te beseffen dat vele hoogbegaafden ook een problematiek meedragen. Hoogbegaafdheid betekent vaak niet alleen een begaafdheid die *hoger* is dan gewoon, maar tegelijkertijd een begaafdheid die *anders* is dan gewoon, bijvoorbeeld veel meer lerend vanuit concepten dan vanuit ervaring. Daardoor kunnen hoogbegaafden ook eenzaam zijn en een weerzin opbouwen tegen school. Daarnaast maken veel hoogbegaafden in het begin van hun schoolloopbaan zelden mee dat ze iets moeten leren met vallen, opstaan en doorzetten. Daardoor ontwikkelen ze vaak een onderpresteren in bijvoorbeeld repetitieve leertaken. Dit kan escaleren tot een steeds verder afglijden van persoonlijkheid en schoolniveau.

Tegen deze achtergrond is beleid voor hoogbegaafden niet hetzelfde als beleid voor talentontwikkeling. Talentontwikkeling is voor alle leerlingen, ook al zullen hoogbegaafden er vaak extra veel aan hebben. Daarnaast zullen hoogbegaafden veel baat kunnen hebben bij

---

<sup>1</sup> Van een groep van 1000 leerlingen gaan er ongeveer 66 naar het gymnasium. Van dezelfde groep van 1000 leerlingen zullen er ongeveer 25 hoogbegaafd zijn. Van die 25 gaan natuurlijk niet allen naar het gymnasium maar waarschijnlijk een groot deel wel, bijvoorbeeld 15. Dan zijn 15 van de 66 leerlingen op het gymnasium hoogbegaafd, dus ongeveer een van de vier of vijf.

<sup>2</sup> <https://www.hoogbegaafdvlaanderen.be/downloads/syllabusHoogbegaafdheidCBO.pdf>

beleid dat specifiek gericht is op hun leerstijl en risico's. Daarom richt het Felisenum zich tot hoogbegaafden langs twee sporen: algemene talentontwikkeling (verdieping, honours, versnelling etc.) en specifieke elementen gericht op hoogbegaafden.

## **Huidig aanbod voor hoogbegaafden**

### *Prelisenum*

Het Prelisenum is een aparte klas voor leerlingen na groep 8 die wat intelligentie betreft het gymnasium goed aankunnen, maar over nog onvoldoende executieve vaardigheden beschikken of sociaal-emotioneel nog niet ver genoeg zijn om de overstap naar de middelbare school op een goede wijze te kunnen maken. In het Prelisenum worden leerlingen in één jaar zo 'rijp' mogelijk gemaakt voor de middelbare school. Karakteristieke elementen in lessen op het Prelisenum zijn plannen, leren leren, doorzetten, controleren van emoties, omgaan met teleurstellingen en het wegwerken van hiaten. Vakinhoudelijk overlapt het Prelisenum niet met de brugklas; de leerlingen leren bijvoorbeeld Esperanto.

### *Verdiepingsproject*

In de tweede helft van het schooljaar hebben leerlingen uit klas 1, 2 en 3 de mogelijkheid om mee te doen aan een verdiepingsproject. Het gaat hier om leerlingen die bovengemiddeld presteren, graag extra uitgedaagd willen worden en zelfstandig kunnen werken. Tijdens het verdiepingsproject doen leerlingen onderzoek, alleen of in tweetallen, naar een zelfbedacht onderwerp of een gekozen project van Bureau Talent. Het verdiepingsproject duurt ongeveer drie maanden en wordt afgesloten met een presentatieavond waarop de leerlingen de projecten presenteren. Tijdens vakken waar zij heel goed in zijn volgen ze niet de reguliere les, maar werken ze zelfstandig aan het project. Ze werken één tot maximaal drie uur per week aan het project. Per jaar doen zo'n 20 à 30 leerlingen mee met een verdiepingsproject.

### *Honours Programma van de OSZG*

Het HPG is het vervolg op het verdiepingsproject en deelnemers starten hiermee in klas 4. Het betreft een groot project waar de leerling 2,5 jaar mee bezig is, in samenwerking met leerlingen van andere gymnasia. De leerling kiest een eigen project en worden daarin gecoacht door een begeleider van de school. Ook hier zijn leerlingen volledig vrij in hun keuze voor een onderwerp. In klas 6 wordt het portfolio dat de leerling heeft samengesteld door twee begeleiders van een ander gymnasium beoordeeld. Na het Honoursgesprek ontvangt de leerling een Honours-certificaat.

### *Masterclass wiskunde*

Als verrijking van het curriculum kunnen leerlingen met veel belangstelling voor wiskunde een lesuur per week werken aan uitdagende wiskunde, verzorgd door eigen docenten van het Felisenum. De lessen worden gegeven zonder aanpassing van het lesrooster, waardoor

de leerlingen een uur van een regulier vak missen. Ook hierin ligt een uitdaging voor de deelnemers: de masterclass volgen zonder dat andere vakken eronder lijden.

#### *Pre-University College met de VU*

In de bovenbouw kunnen leerlingen meedoen met verschillende masterclasses georganiseerd door het Pre-University College (PUC) van de Vrije Universiteit. Een Masterclass bestaat uit vier colleges en gaat dieper in op een specifiek onderwerp. Er zijn acht Masterclasses die in twee rondes per jaar plaatsvinden.

#### *Bèta-Partners*

Het Gymnasium Felisenum is lid van Bètapartners, een netwerk waarin de Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, VO-scholen, bedrijven en maatschappelijke instellingen samenwerken aan goed, actueel en inspirerend bètaonderwijs. Docentenprofessionalisering en curriculumontwikkeling staan centraal maar er worden voor leerlingen ook veel extra-curriculaire activiteiten georganiseerd in de vorm van masterclasses, workshops en collegetours.

#### *Bonusuren*

In de bovenbouw kunnen leerlingen structureel bonusuren krijgen. Dit zijn lessen waarin leerlingen niet naar een reguliere les gaan, maar naar eigen inzicht kunnen invullen. Het idee is dat met deze regeling leerlingen worden gemotiveerd. Het doel is zowel een verbetering van de cijfers door middel van beloning als een mogelijkheid tot extra uitdaging.

#### *Versnellen in een examenvak*

Mocht een leerling excelleren in een vak, dan biedt het Gymnasium Felisenum individuele leerlingen aan om in de bovenbouw te versnellen voor een vak en versneld examen te doen. Dit geeft in leerjaar 6 meer ruimte voor bijvoorbeeld een excellent PWS.

#### *Cambridge, Goethe en Delf*

Voor zowel Engels, Duits als Frans is het mogelijk om internationaal erkende certificaten te behalen.

#### *Schooltoneel*

In de eerste klas krijg je het vak drama. Als aanvulling op de omgang met je ouders leer je hier de basis van toneelspelen en ervaar je hoe het is om te presenteren voor een groep. Vanaf het tweede leerjaar kan de leerling meedoen aan het extra-curriculair schooltoneel. Dat kan belangrijk zijn voor hoogbegaafden, bijvoorbeeld omdat je leert om in het openbaar imperfect te zijn.

#### *Verdieping en verbreding per vak*

Bij bijna alle vakken is materiaal beschikbaar voor leerlingen die willen verbreden of verdiepen. Dat vraagt een zelfstandige werkhouding van de leerling.

### *Dagelijkse ondersteuning in leren leren*

Voor de onderbouw is er dagelijks na de lessen huiswerkbegeleiding. Daarbij wordt speciaal aandacht besteed aan het ontwikkelen van executieve vaardigheden.

### *Extra ondersteuning door talentbegeleider*

Onderpresteren is een bekend verschijnsel bij hoogbegaafden. Het Felisenum heeft een talentbegeleider om te werken aan de mindset van leerlingen, soms individueel maar ook in kleine groepjes.

### *Persoonlijk aandacht*

Iedere leerling vaart wel onder persoonlijke aandacht, maar hoogbegaafden hebben dit gezien hun veel voorkomende kenmerken zoals perfectionisme en kritische houding vaak extra nodig. Een kleine school en veel onderling contact tussen betrokken conciërges, mentoren en trajectbegeleiding zorgen voor een veilige omgeving voor de hoogbegaafde leerling.